

MUDr. Niké Makarová

ORGANICKÉ DUŠEVNÉ PORUCHY

DEFINÍCIA

- Organické duševné poruchy sú poruchy, u ktorých je dokázaný alebo predpokladaný organický či somatogénny etiologický faktor, a ktoré sa podobajú iným poruchám neorganického etiológie

ETIOLÓGIA

Primárne ochorenia mozgu:

- epilepsia,
- tumory,
- úrazy hlavy,
- vaskulárne ochorenie,
- infekcie CNS

ETIOLÓGIA

Somatické ochorenia:

- extrakraniálne TU: Ca pankreasu,
- kolagénové och.: lupus erythematosus,
- metabolické poruchy : hypoglykémia, hypoxia,
- endokrinopatie: hypo alebo hyper-tyreóza, Cushingov sy,
- infekčné a parazitárne ochorenia: trypanozomiáza

ETIOLÓGIA

Exogénne toxické látky:

- Lieky: steroidy, antihypertenzíva, hypnotiká, anticholinergiká
- Priemyselné jedy

DIAGNOSTIKA

Je nevyhnutná dif.dg, dôsledné somatické vyšetrenie a základné laboratórne vyšetrenia:

- Kompletný KO: anémia, kolagénové ochorenia
- RTG pľúc a srdca: pneumónia, TBC, TU
- Metabolické vyšetrenia: ochorenia obličiek, nadobličiek, poruchy elektrolytovej a glukózovej rovnováhy

DIAGNOSTIKA

- Sérologické vyšetrenie: borelióza, HIV, syfilis
- Vyšetrenie funkcie štítnej žľazy
- Neurologické vyšetrenie
- EEG
- CT, MR mozgu

TYPY PORÚCH

- F 06.0 Organická halucinóza
- F 06.1 Organická katatónna porucha
- F 06.2 Organický syndróm s bludmi
- F 06.3 Organické poruchy nálady
- F 06.4 Organická úzkostná porucha
- F 06.5 Organická disociačná porucha
- F 06.6 Organická emočne labilná porucha
- F 06.7 Mierna kognitívna porucha

F 06.0 Organická halucinóza

Klinický obraz:

- trvalé alebo rekurentné halucinácie: zrkové alebo sluchové ,
- Vedomie je jasné , dif.dg. Delírium
- môže alebo nemusí byť náhľad na poruchu

F 06.0 Organická halucinóza

Najčastejšie príčiny:

- Hluchota, slepota
- Látková intoxikácia (toxikologické vyšetrenie)
- Nádory mozgu (CT,MR)
- Cerebrovaskulárne ochorenia (CT,MR)
- Fokálna epilepsia: temporálny a occipitálny lalok (EEG)
- Neurosyfylis (BWR)

F 06.0 Organická halucinóza

Kazuistika č.1: 84 ročná pacientka

- OA: pľúcna TBC, DM II na PAD,
- TO: asi 1 rok halucinácie, na začiatku krátko liečená Haloperidolom (kvôli EPS vysadený),
- Obj.psych.: vizuálne scénické halucinácie, anxieta, MMSE v norme.
- Predpokladaná etiológia: cerebrovask.och
- Th: Risperidon 1 mg V
- t.č. bez ťažkostí

F 06.2 Organický syndróm s bludmi

Klinický obraz:

- Trvalé alebo rekurentné bludy (perzekučné, dysmorfofobické, hypochondrické, emulačné)
- Môžu byť prítomné halucinácie
- Vedomie je jasné

F 06.2 Organický syndróm s bludmi

Najčastejšie príčiny:

- Endokrinopatie
- Karenčné stavy (vitamín B₁₂)
- Ochorenia spojivového tkaniva
- Poruchy CNS (epilepsia, TU, MTS)
- Toxické účinky liekov (kortikosteroidy)

F 06.2 Organický syndróm s bludmi

Kazuistika č.2: 71 ročná pacientka

- OA: hypertenzia, ICHS s chronickou kardiálnou insuficienciou, DM II komp. INZ., hypofunkčná struma
- TO: obviňuje susedu že ju chce zabiť, chodí ju strašiť, zvoní jej na zvonček. Pacientka zároveň osočuje susedu, nadáva jej.
- Obj.psych.: paranoidne-perzekučné bludy , halucinácie, správanie pod vplyvom intrapsych. prežitkov
- Etiológia: hypofunkcia ŠŽ (TSH: 17,24 mIU/l)
- Th.: Euthyrox, Solian (amisulpirid)
- T.č.: úprava stavu, pretrvávajú bludné obsahy, ale bez vplyvu na správanie

F 06.3 Organické poruchy nálady

Klinický obraz:

- Zmena nálady, väčšinou sprevádzaná zmenou všeobecnej úrovne aktivity
- Organická manická porucha
- Organická bipolárna porucha
- Organická depresívna porucha (najčastejšia)

F 06.3 Organické poruchy nálady

Kazuistika č.3: 76 ročná pacientka

- OA: hypertenzia, ICHS, St.p. CMP, operácia gangrenóznej cholecystitídy
- TO: od operácie postupne stráca záujem, len leží, plače, odmieta komunikovať, jesť, v noci nespí.
- Obj.psych.: depresívna nálada, neodkloniteľná, redukcia PM tempa, odpovede po latencii, dyssomnia, MMSE 14,
- Etiológia: Cerebrovask.och, st.p. celkovej anestéze, nedostatočne komp.hypertenzia
- Th.: Piracetam, Tiapridal, Citalopram, liečba bola po 6M upravená Citalopram ex, Coaxil 3x1, posilnenie AH liečby
- T.č.: prejasnenie depresie, zlepšenie spánku, záujem o okolie, MMSE 22

F 06.4 Organická úzkostná porucha

Klinický obraz:

- Všeobecné príznaky úzkosti: palpitácie, bolesť na hrudníku, potenie, chvenie, sucho v ústach, sťažené dýchanie a prehítanie, nauzea, závrate, strach zo smrti, návaly tepla alebo chladu, mravenčenie v končatinách
- Príznaky sa vyskytujú buď náhle alebo po väčšinu dňa

F 06.4 Organická úzkostná porucha

Kazuistika č.4: 73 ročná pacientka

- OA: Hypertenzia, St.p.opakovaných CMP, St.p.operácii ŠŽ pre CA
- TO: strach zo smrti, búšenie srdca, ťažoba na hrudníku, tras, ťažkosti počas celého dňa, zhoršujú sa keď je sama doma
- Obj.psych.: všeobecné príznaky úzkosti s neschopnosťou uvoľniť sa, MMSE v norme
- Etiológia: doplnené neurologické vyšetrenie a MR mozgu (skalcifikovaný meningeóm, vonkajšia atrofia mozgu)
- Th.: Sertralín 100mg R, Tiapridal 100mg V + úprava AH liečby
- T.č.: stav pacientky sa zlepšil, ostáva aj sama doma

F 06.6 Organická emočne labilná (astenická) porucha

- KO: emočná labilita (nezvláda afekty, neprimerane sa rozčúli), nesústredenosť, poruchy spánku, závrate, bolesti hlavy, rýchlo sa unaví
- Príčiny: hypertenzia, cerebrovaskulárne och., intoxikácie, úrazy hlavy
- Liečba: sedatíva (v minulosti), teraz používame nootropiká a SSRI

DELÍRIUM

- Etiologicky nešpecifický org.mozgový syndróm.
- Sprievodný syndróm telesnej choroby u 5-15% pacientov na interných a chirurgických oddeleniach a u 20-30 % pacientov na jednotkách intenzívnej starostlivosti.

Etiológia

- **Metabolické poruchy:** hypoxia, hyperkapnia, hypoglykémia, hyper-alebo hypotyreóza, ochorenia pečene, obličiek, poruchy elektrolytovej rovnováhy, respiračné a kardiálne poruchy
- **Úrazy hlavy**
- **Intrakraniálne infekcie** a iné príčiny
- **Intoxikácie** :anticholinergiká, anxiolytiká, hypnotiká, antikonvulzíva, priemyselné jedy
- **Celkové infekcie:** pneumónia, sepsa

Klinický obraz

- **Porucha vedomia**, ktorá sa mení čo do intenzity cez deň, ale najmä v noci
- **Myslenie** spomalené so štrukturálnymi poruchami: perseverácie, inkoherencie., bludné obsahy (paranoidne-perzekučné)
- **Poruchy vnímania**: ilúzie, iluzórne interpretácie, halucinácie
- **Poruchy nálady**: úzkosť, depresia, bojzivosť
- **Dezorientácia**
- **Poruchy spánku** (inverzia), zhoršovanie v noci
- Ako **akútna psychóza** s psychomotorickým nepokojom, alebo ako **letargický**, navonok pokojný obraz

Delírium

Kazuistika č.5: 80 - ročný pacient

- OA: hypertenzia, DM II s komplikáciami, nefropatia diff., reumatidná artritída dlhodobo liečená kortikoidmi
- TO: Večer a v noci výrazný nepokoj, kričí, chce ísť do práce, nevie, kde sa nachádza. Mal ordinovaný Haloperidol 3x10 kv., Ansilan
- Obj.psych.: Redukovaná psychomorika, orientovaný len osobou, inak dezorientovaný. Pac.bol dehydratovaný a celkovo zošlý
- Etiológia: dehydratácia, zhoršenie renálnych funkcií (urea 17,5, kreatinín 250)
- Th.: hospitalizácia na internom oddelení, vysadený Ansilan, redukovaný Haloperidol, ord.Tiapridal inj.i.m.

Liečba

- Kauzálna
- Symptomatická
- Spolupráca psychiatra, všeobecného lekára, príp.iných špecialistov

Liečba

Antipsychotiká:

- Najčastejšie AP 2.generácie: tiaprid, risperidon, olanzapín
- Haloperidol (ak pretrváva výrazný neklud)
- Ostatným klasickým AP sa vyhýbame pre NÚ (EPS, anticholinergné účinky, kolapsové stavy)

Liečba

Antidepresíva:

- SSRI (citalopram, escitalopram, sertralín)
- Z iných skupín (tianeptín, bupropion)
- Vyhýbame sa TCA (amitriptylin, imipramin, dosulepin) pre NÚ (anticholinergné účinky, predĺženie QT intervalu, hypotenzia, tachykardia, zhoršenie kognitívnych funkcií)

Liečba

Anxiolytiká

- BZD anxiolytiká radšej nie (paradoxná reakcia, kumulácia, útlm...)

Hypnotiká

- III.generácie (zolpidem, zopiclon)

Použitá literatura

- 1. Bouček J., Pidrman V.: Psychofarmaka v medicíně, Grada, 2006
- 2. Hoschl C., Libiger J., Švestka J.: Psychiatrie, druhé doplněné a opravené vydání, Tigis, 2004
- 3. Kolibáš E. a kol.: Speciální psychiatria, UK Bratislava, 1998
- 4. Smolík P.: Duševní a behaviorální poruchy, Maxdorf Jesenius, 1996

Ďakujem za pozornosť

Ďakujem za pozornosť